

edicija
KLASICI
POEZIJE I DRAME
knjiga 4

ARTUR REMBO

PUSTINJE LJUBAVI

izabrao i priredio
Flavio Rigonat

L O M

BEOGRAD / MMXIX

Naslov izvornika
Arthur Rimbaud
Œuvres

preveli s francuskog¹

Ivan Goran Kovačić
Branko Miljković

Nikola Bertolino
Flavio Rigonat²

Vladimir Gerić
Zvonimir Mrkonjić
Tin Ujević

¹ Videti u napomenama i sadržaju.

² Uz prpratni tekst i napomene u ovom izdanju.

Užad sam razapeo od zvonika do zvonika;
vence od prozora do prozora; zlatne lance
od zvezde do zvezde, i igram.

Rembo

Artur Rembo (crtež Pola Verlana)

Sensation

Par les soirs bleus d'été, j'irai dans les sentiers,
Picoté par les blés, fouler l'herbe menue :
Rêveur, j'en sentirai la fraîcheur à mes pieds.
Je laisserai le vent baigner ma tête nue.

Je ne parlerai pas, je ne penserai rien :
Mais l'amour infini me montera dans l'âme,
Et j'irai loin, bien loin, comme un bohémien,
Par la Nature – heureux comme avec une femme.

Uzbuđenje

U večeri ljetne odlutat ću stazama,
žitima bockan, gazeć sitnu travu:
ja, sanjar, očutev svežinu na nogama,
dat ću vetru kupat golu glavu.

Neću da govorim, nit misli da me kine,
al beskrajna ljubav obužeće mene;
Ciganine, odlutat ćeš u daljine,
kroz Prirodu – sretan ko u društvu žene.¹

¹ Prepev: Ivan Goran Kovačić (1913-1943); objavljeno 1939.
(Sve napomene potiču od priređivača.)

Sensation, jedna od prvih i najpoznatijih Remboovih pesama, nagoveštaj njegovog životnog puta lutalice, nastala je marta 1870, kada je Rembo imao 15 godina. Postoje još mnogi prepevi ove pesme kod nas (prvi je objavljen 1908).

Osećanje

Gde raste žito i trava hteo bih biti
i stići ću tamo u letnju večer plavu
stopala će moja svežinu osetiti
pustiću da mi vetar kupa glavu

neću govoriti ni misliti neću
odlutaću ko čergar Ciganin daleko
i osetiću ljubav beskrajnu i sreću
u Prirodi kao da sam s ženom nekom.¹

¹ Prepev: Branko Miljković (1934-1961); objavljeno 1956.

Predosećaj

U plav letnji suton, krenuću na staze,
hoću, bockan žitom, da kroz nisku travu,
u njenoj svežini, moje noge gaze
i da vetar kupa moju голу glavu.

Bez misli, bez reči, pozvan od daljina,
s dušom, od ljubavi silne opijenom,
na put ću ja poći poput ciganina,
kroz prirodu – srećan kao s nekom ženom.¹

¹ Prepev: Nikola Bertolino (1931-), najpoznatiji prevodilac dela Artura Remboa na naš jezik.

Artur Rembo rođen je 20. oktobra 1854. godine u francuskoj varošici Šarlevil (Ardeni), blizu granice sa Belgijom. Otac, Frederik Rembo, pešadijski kapetan, učestvovao je u osvajanju Alžira i bio je nosilac Legije časti. Kako je premeštan iz garnizona u garnizon, retko je bio sa porodicom, da bi konačno napustio svoju ženu i četvoro dece kad je Artur imao samo šest godina. Rembo je odgajan pod budnim okom majke Vitalije, u strogo konzervativnom katoličkom duhu. U jednom pismu nazvao ju je „usta mraka“. Ona je imala dva brata; obojica su bili skitnice i alkoholičari; jedan je završio u Alžiru i umro u svojoj 31. godini, što nagoveštava Remboovu sudbinu. Svoje dečake terala je da uče po sto stihova latinskog napamet, za greške ih je kažnjavala uskraćivanjem hrane, i sve do Remboove petnaeste godine vraćala ih je lično iz škole kući. Rembo je bio izuzetan učenik, i u periodu 1869-70. dobio je 15 prvih nagrada na školskim takmičenjima. Ali u njemu je odavno kuvao bunt protiv svega, što je vidljivo iz sledećeg zapisa u školskoj svesci, kad mu je bilo samo devet godina.¹

¹ Važni izvori za ovu hronologiju Remboovog života i dalje napomene u tekstu bile su knjige: Iv Bonfoa *Rembo njim samim*, i Artur Rembo *Alhemija reči*, koje je preveo N. Bertolino.

Ahl stomupopotosl. . .¹

[. . .] Zašto, govorio sam sebi, da učim grčki ili latinski? Ja to ne znam. Najzad, to uopšte nije potrebno! Šta se mene tiče što ću biti školovan! Čemu to služi – biti školovan? Ničemu, zar ne? A ipak, da: kažu da neko mesto možeš dobiti samo ako si školovan. Ja neću nikakvo mesto: biću rentijer. Čak i kada bih hteo nekakvo mesto, zašto da učim latinski? Tim jezikom niko ne govori. Ponekad vidim taj latinski jezik u novinama, ali, hvala bogu, ja neću biti novinar.

Zašto treba učiti istoriju i geografiju? Istina, potrebno je znati da se Pariz nalazi u Francuskoj; ali niko te ne pita na kom stepenu širine. Što se tiče istorije, pravo je mučenje učiti život

¹ Naslov ovog fragmenta dao je priređivač. (Preveo N. Bertolino.)

Šinaldona, Nabopolasara, Darija, Kira, Aleksandra i ostale njihove bratije, značajne samo po svojim đavolskim imenima. Šta se mene tiče što je Aleksandar bio slavan? Šta me se tiče? . . . A ko zna da li su Latini postojali? Taj njihov latinski možda je neki izmišljen jezik, a čak i da su postojali, nek mi dopuste da budem rentijer, i nek svoj jezik sačuvaju za sebe! Kakvo sam im ja zlo učinio da me muče?

Pređimo na grčki. Niko, ama baš niko u svetu ne govori tim glupim jezikom!. . . Ah! stomupopos i stomupopetos! sto mu muka! ja ću biti rentijer; nije nimalo dobro derati čakšire po klopama, stomulipopetos!

Ko hoće da bude čistač obuće, da dobije mesto čistača obuće, treba da položi ispit; jer mesta koja su u izgledu jesu samo mesta čistača obuće, svinjara ili govedara. Hvala bogu, ja takva mesta neću, stomulipopos! Tu vas čekaju šamari umesto nagrade. Usto vas zovu životinjom, što nije istina, čovečuljkom, itd. . .

Ah! stomupopotos!. . . “

Rembo na prvoj pričesti (11 godina)

Sedmogodišnji pesnici

I Majka, sklopivši svesku zadataka,
gordo bi otišla, ne videć' dečaka,
čije krupno čelo i oči mu plave
kažu da mu dušu zgađenosti dave.

Čitav dan je bio razuman i vešto
pokoran, pa ipak, bockaše ga nešto,
dvoličnost je htela malo da izviri.
U mraku hodnika, gde se memla širi,
voleo je da se isplazi, podboči,
dok mu iskre teku pred sklopljene oči.
Jedna vrata behu u mrak otvorena:
on, na stepeništu, ječo bi zbog senâ
u zatonu dana što visi sa krova.
Leti bi ga, slabog, tupog, čežnja nova
odvela u nužnik, gde svežina piri,
da, zamišljen, miran, nozdrve raširi.

Kada bi u bašti što je mirisala,
iza kuće, zimi, mesečina sjala,
on bi ispod zidnog laporastog stenja
pred stisnute oči zvao prividenja,
sluš'o kako gmiže šugavo rastinje.
Sućut! Prisan beše s decom sirotinje,
koja, bolešljiva, bezbojnih očiju,
mršave i blatne prste svoje kriju
u dronjke što šire vonj na sračkalicu
– i zbore s ljupkošću kretena na licu!
Kada bi, zatečen u tom sažaljenju,
uplašio majku, u iznenađenju
njenom on hvataše nežnosti najdraže.
A ona imaše plav pogled – što laže!

Sa sedam godina pis'o je romane
o pustinji punoj slobode neznane,
o šumi, o suncu, obali, ravnici.
Crven, otkrio bi u novinskoj slici
smejanje Špankinje ili Italijanke.

Kad bi, odevenu poput Indijanke,
– u osmoj godini – žustru, crnooku
kćer suseda sreo, ona bi u skoku
na leđa mu pala, tresuć' pletenicu;
on joj je u ćošku grizao zadnjicu,
jer gaćice nije nikada obukla.
A kad bi ga šakom i petom istukla,
u sobi je dis'o miris kože njene.

Boj'o se nedelje zimske, natuštene,
kada je, zalizan, morao da hita
za stol za kojim će Bibliju da čita;
noću bi sanjao sve to, da izludi.
Bog mu drag ne beše, nego crni ljudi
što u sumrak s posla u predgrađa stižu,
kad bubnjare koji silnu buku dižu
iz gomile prate smejanje i graja.
Sanj'o je livade s talasima sjaja,
i zdrave mirise, i rast zlatnih malja,
i sve što uzleće, što se miče, valja!

A što je sladio svoje tajne drage,
kad bi u smračenom kutku, punom vlage,
sakriven u sobu plavu i golemu,
čitao svoj roman, mislio o njemu,
punom mokrih šuma, neba što se žuti,
zvezdanih stabala sa cvećem od puti,
bunilâ, padova, poraza i sloma!
Dok buka iz grada razbija mir doma,
i dok on, ležeći na čaršavu belom,
predoseća jedro svojom dušom celom!¹

¹ Prepev: N. Bertolino.